

Je straat in het archief

In Tiel staat het Regionaal Archief Rivierenland. Maar wat doet een archief? En wat vind je daar?

In deze les gaan we digitaal onderzoek doen in het Regionaal Archief Rivierenland. We gaan kijken hoe jouw omgeving er vroeger uit zag.

Wat weet je al?

Even je geheugen opfrissen. Welke woorden komen er in je op bij het woord 'archief'? Schrijf die op.

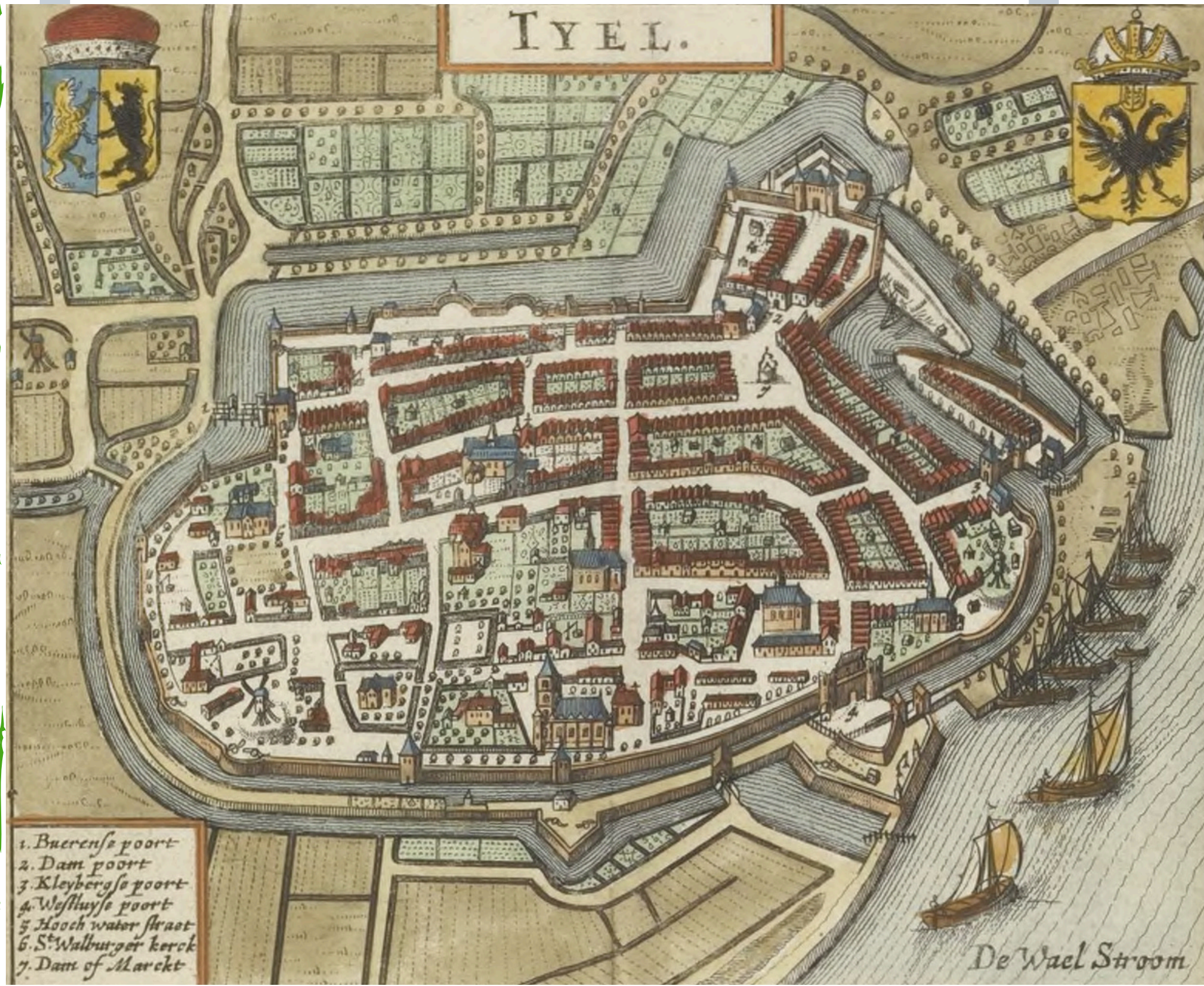

Bekijk nu eerst het filmpje van Rens in het Archief op YouTube.

Ben je klaar? Nu weet je wat een archief is. In het archief ligt opgeborgen wat de moeite waard is om te bewaren voor later. Het zijn bronnen die iets vertellen over gebeurtenissen. Wat bewaren jullie voor later?

Mijn huis staat in

Ga naar Google Maps. In het zoekveld bovenin vul je Tiel in.
Vergelijk Maps met de kaart van Tiel uit 1649 hieronder:

1

Wat valt je op? Wat is er veranderd?

2

Is jouw woonplaats groter geworden?
Waar zijn er wel en waar zijn er geen nieuwe
woningen gebouwd?

3

Belangrijke gebouwen staan ook vaak op de
kaart. Welke gebouwen zie jij op de kaart van
vroeger? Welk gebouw staat er nu nog?

Van alles te koop

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1850.

In de negentiende eeuw ontwikkelt Tiel zich tot een belangrijke plaats voor de handel.

1

Lees de tekst van het Canonvenster goed door.

Waar wordt welk product verkocht?

Schrijf de naam van de plek erachter:

Varkens

Runderen

Paarden

Boter

Ga naar de website van Straten in Tiel. Zoek naar de straatnaam 'Veemarkt'. Lees de tekst onder bijzonderheden goed door.

2

Waar wordt de Tielse veemarkt voor 1840 gehouden?

3

De straatnaam is eerst 'Beestenmarkt'. Vanaf wanneer wordt de straatnaam officieel Veemarkt?

**Plak hier
een foto
van de veemarkt**

Beeldbank

Zoeken

Zoektermen: **veemarkt**, 1900, 1930

Alle velden: **veemarkt**

Maker

Periode: 1900 t/m 1930

oeektips! ▶

Wis

Zoek

Ga naar de website van het Regionaal Archief Rivierenland.

Je ziet in het midden van het scherm een zoekbalk staan. Vul hier de zoekterm 'veemarkt' in. Selecteer achter 'zoek in:' Beelden en klik dan op zoek.

Druk naast de zoekbalk op het pijltje. Vul bij periode de jaartallen 1900 t/m 1930 in.

1 Wat valt je op aan de oude foto van de veemarkt? Schrijf drie punten op.

2 Zoek op Google Streetview naar de straat nu. Beschrijf de verschillen en overeenkomsten die je ziet. Wat is het verschil met de weg en de gebouwen?

De tijd van burgers en stoommachines

De negentiende eeuw noemen we de tijd van burgers en stoommachines. In deze tijd werd de stoommachine uitgevonden. Een van de uitvindingen was de stoommachine. De stoommachine dreef andere machines aan die bijvoorbeeld garen sponnen en stoffen weefden in een textielfabriek. Voor deze uitvinding gebeurde dit vaak met de hand of met de hulp van dier-, water- of zwaartekracht. Er waren ook mobiele stoommachines. Dat waren kleine machines die op een voertuig werden gezet. Zo ontstonden de eerste stoomlocomotieven, stoomboten en stoomauto's. Spoorlijnen werden aangelegd en windmolens werden vervangen door stoomgemalen. Al deze ontwikkelingen maakten het mogelijk dat mensen sneller konden reizen en meer konden produceren. Omdat de veranderingen zo'n grote invloed hadden op de manier van leven, noem je deze ontwikkeling ook wel de industriële revolutie.

- 1 Bekijk het filmpje 'Op Stoom'. Waarom is alles van de machines gemaakt van ijzer en staal?
- 2 Waar werd de stoomtrein in het begin vooral voor gebruikt?

De eerste spoorlijn

Ga naar de website van de Canon van Nederland. Zoek het canonvenster van 1839 'de eerste spoorlijn op.

1 Lees de tekst van het Canonvenster goed door.
Wanneer werd in Nederland de eerste spoorlijn geopend?

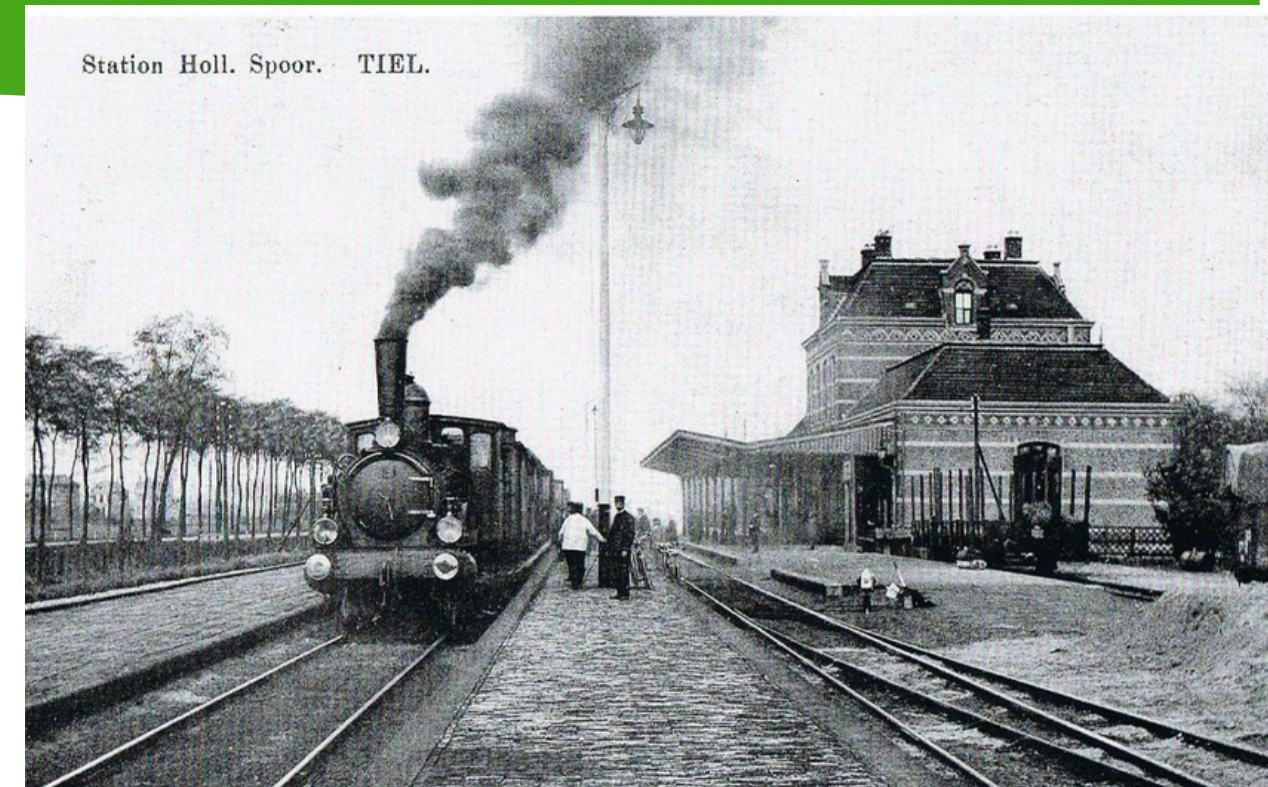
2 Waarom werd het belangrijk dat alle klokken in Nederland dezelfde tijd aangaven toen er treinen kwamen?

3 Welke zin klopt?
☐ Toerisme nam toe door de komst van de trein
☐ Toerisme nam af door de komst van de trein

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1882.
4 Lees de tekst van het canonvenster goed door.
Wanneer wordt de spoorlijn in Tiel geopend?

5 Een locomotief had in die tijd wel 1000 kilo steenkool en 9000 liter water nodig om een ritje van 20 kilometer te maken. Kun jij de stoker hiernaast helpen? Reken uit en vul in!

Cholera in Tiel

Steeds meer mensen gingen in de stad wonen om in de fabrieken te gaan werken. heel snel bouwden ze huizen voor deze nieuwe arbeiders. Maar omdat er niet genoeg geld of tijd was om degelijke huizen te bouwen waren deze huizen meestal krotten. Door slechte hygiënische woonomstandigheden breken in Tiel geregeld besmettelijke ziekten uit. Vooral volksbuurten als bij de Kromme Elleboog, het Bleekveld, de Hucht en bij de RK begraafplaats worden getroffen.

1 Bestudeer de Canon van Tiel en ga naar het venster over de metaalwarenfabriek. Welke 5 metaalwarenfabrieken stonden er ooit in Tiel?

2 Lees de tekst van het Canonvenster van 1859 'Cholera in Tiel' goed door. Wat is Cholera?

3 Hoeveel mensen overlijden aan de epidemie?

4 Welke maatregelen neemt de stad Tiel tegen de epidemie?

Huizen voor de arbeiders

Ga naar de website van de Canon van Tiel. Klik op het venster van 1920. Lees de tekst goed door.

1 Welke twee wijken bouwt De Maatschappij tot Nut van het Algemeen voor de arbeider?

2 Zoek op Google Streetview naar het Badhuisplein. Wat vind je van de huisjes?

Ga naar de website van Straten in Tiel. Zoek naar de straatnaam 'Badhuisplein'. Lees de tekst onder 'vroeger karakter van de straat' goed door.

3 Wat was hier voordat er gebouwd werd?

4 Hoeveel woningen heeft de Nutsstichting hier gebouwd? En wat nog meer?

In de nieuwe wijken van Tiel — Het Badhuisplein.

Ga naar de website van het Regionaal Archief Rivierenland. We gaan weer zoeken naar beeld. Vul de zoekterm 'Badhuisplein' in. Bekijk de afbeelding van het Reglement van het Badhuis.

5 Hoeveel kost het om een bad te nemen?

6 Hoe vaak per week kunnen vrouwen een bad nemen?

7 Hoe lang mochten mensen zich wassen?